

TÜRKİYE ULUSAL BİYOGÜVENLİK ÇERÇEVESİ UYGULAMA PROJESİ

(2013-2017)

“Ulusal Biyogüvenlik Çerçevelerinin Geliştirilmesi” Projesi sonucunda, Ulusal Biyogüvenlik Çerçeveleri belirlenmiş ve ihtiyaç duyulan kapasitenin geliştirilmesi amacıyla da ülkesel “Türkiye Ulusal Biyogüvenlik Çerçevesi Uygulama Projesi” hazırlanmış ve UNEP/GEF tarafından kabul edilmiştir. Proje Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde 2013 – 2017 yılları arasında **Küresel Çevre Fonu (GEF)** desteği ile yürütülmüştür. Projenin uygulayıcı kuruluşu olarak Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) yer almıştır.

Proje faaliyetleri:

“Ulusal Biyogüvenlik Çerçevelerinin (UBÇ) Uygulanması Projesi”nin “Proje Yönetim Birimi” oluşturuldu.

“Ulusal Yürütme Komitesi (UYK)” oluşturulmuştur. Komite üyeleri Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı/Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı/ İthalat Genel Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı/ Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Üniversite, STK temsilcilerini içermektedir.

Ayrıca “Teknik Alt Çalışma Grubu (TAÇG)” oluşturulmuştur. TAÇG; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı/ Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Yem Sanayicileri Birliği temsilcilerinden oluşturulmuştur.

“Türkiye Ulusal Biyogüvenlik Çerçevesi Uygulama Projesi”nin ilk aşamasında, Biyogüvenliğin mevcut durumuna yönelik danışma bulgularının tartışılabilmesi ve boşluklar ile UBÇ uygulanması kapsamında ihtiyaçların belirlenebilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşları, STK, üniversite, meslek örgütü ve özel sektör temsilcileri olmak üzere **38 katılımcının** katılımıyla İzmir’de 23-24 Aralık 2013 tarihlerinde bir toplantı gerçekleştirildi.

Toplantıda; “Mevzuat”, “Başvuruların Değerlendirilmesi, Risk Değerlendirme, Risk İletişimi ve Karar Verme için Ulusal Sistem”, “Yürütme (İzleme-Denetim-Yaptırım) Sistemi” ve “Halkın Bilgilendirilmesi, Katılımı ile Bilgiye Erişim Sistemi” ile ilgili;

- Güçlü ve zayıf yönler
- İhtiyaçlar ve
- İhtiyaçların karşılanmasına yönelik bilgiler (kim-kiminle/nasıl/süre) toplandı.

Projenin ikinci aşamasında;

Proje bileşenleri kapsamında eğitim/çalıştay/toplantılar gerçekleştirilmiştir. Laboratuvar alt yapısının güçlendirilmesine yönelik laboratuvar cihazı alımı gerçekleştirilmiştir.

GDO denetiminde gereken analitik biyoteknoloji becerilerinin, laboratuvar ve biyogüvenlik personeline kazandırılması; laboratuvar ekipmanlarının usule uygun şekilde kullanılması ve uzman personelin mesleki bilgi ve becerilerini hayata geçirmeleri için laboratuvarların denetlenmesine destek olunması ve GDO’lu ürünlerin tespit edilmesinde, tanımlanmasında ve miktarının belirlenmesinde onaylı ve uyumlu (harmonize) yöntemlerin kullanımının teşvik edilmesi için **4 adet** uygulamalı eğitim gerçekleştirildi ve eğitimlere toplam **80** kişi katıldı.

Risk değerlendirme, yönetimi ve analizi konusunda **2 adet** toplantı gerçekleştirildi ve eğitimlere toplam **118** kişi katıldı.

Biyogüvenlik Kanunu’nun hukuki sorumluluk, yaptırımlar ve cezai uygulamalarında görev alacak avukatların ve adli görevlilerin bilgilendirilmesi amacıyla Antalya’da 9-10 Mayıs 2016 tarihlerinde **bir çalıştay** gerçekleştirildi ve çalıştaya Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu ve yüksek mahkemelerin başkan ve üyeleri, Adalet Bakanlığı ve Türkiye Adalet Akademisi’nin birim amirleri, Yargıtay, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu, Adli Yargı Hâkim ve Cumhuriyet Savcıları ve Bölge İdare Mahkemesi Hâkimleri olmak üzere toplam **134** kişi katıldı.

Sınır kapılarında görevli personel ve Gümrük memurları için Mersin (20-21 Ekim 2015, 88 katılımcı) , İzmir (9-10 Kasım 2015, 62 katılımcı) , İstanbul (28-29 Ocak 2016, 85 katılımcı), Bursa (21-22 Mart 2016, 79 katılımcı), Samsun (30-31 Mayıs 2016, 61 katılımcı) , Kocaeli (2-3 Haziran 2016, 34 katılımcı), Edirne (29 Haziran 2017, 55 katılımcı) ve Tekirdağ (30 Haziran 2017, 37 katılımcı) illerinde **8 adet** eğitim gerçekleştirildi ve eğitimlere toplam **501** kişi katıldı.

Sosyo-ekonomik değerlendirme üzerine esaslar, metodolojiler ve kılavuzun nihai hale getirilmesi maksadıyla İzmir’de 8-9 Şubat 2016 tarihlerinde **bir alıştay** gerçekleştirildi ve çalıştaya **40** kişi katıldı.

Risk değerlendirme üzerine esaslar, metodolojiler ve kılavuzun nihai hale getirilmesi maksadıyla Antalya’da 16-17 Mart 2017 tarihlerinde bir **alıştay** gerçekleştirildi ve çalıştaya **34** kişi katıldı.

GDO’lara ilişkin risk değerlendirmesi, sosyo-ekonomik değerlendirme, karar verme ve risk yönetimi konuları kapsamında bilgilendirme amaçlı **bir uluslararası alıştay 15-17 Aralık 2015 tarihlerinde Antalya’da** gerçekleştirildi, alıştaya Avrupa Birliği’nden, Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi’nden, Amerika Birleşik Devletleri’nden uzmanlar ve Türkiye’den kamu kurum ve kuruluşları, STK, üniversite, meslek örgütü ve özel sektör temsilcileri olmak üzere **100** kişi katılım sağladı.

GDO’nun tanımını ve tarihçesi, GDO’larla ilgili ülkemizdeki uygulamalar, GDO’ların kontrol-denetim-izleme konularında 81 ilin denetim personeline **3 adet uygulamalı eğitim** gerçekleştirildi ve eğitime **303** kişi katıldı.

Proje süresince 3 adet “Ulusal Yürütme Komitesi (UYK)” toplantısı ve 2 adet “Teknik Alt Çalışma Grubu (TAÇG)” toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca ulusal düzeyde birçok panel, kongre, festival ve toplantıya katılım sağlanarak ülkemizdeki biyogüvenlik uygulamaları hakkında **yaklaşık bin kişilik** bir gruba bilgi verildi.

Yine uluslararası düzeyde toplantılara katılım sağlanarak ülkemizdeki biyogüvenlik uygulamaları hakkında bilgi verildi (**65 kişi**).

GDO’ların saptanabilmesi amacıyla Gerçek Zamanlı PCR alımı gerçekleştirildi.

Türkiye Biyogüvenlik Bilgi Değişim Mekanizması web sayfası daha kullanıcı dostu olacak şekilde güncellendi.

Gerek proje tanıtımı gerekse GDO ve Biyogüvenlik konularında bilgilendirme amaçlı materyal hazırlandı.

Aşağıda başlıkları belirtilen beş adet rehber hazırlanmıştır.

1. Başvuru rehberi
2. Genetik Mühendisliği Ürünü Bitki, Gıda ve Yem için Risk Değerlendirme Teknik Rehberi
3. GDO ve Ürünlerine İlişkin Karar Sürecinde Sosyo-ekonomik Değerlendirme Kriterleri”
4. Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin Denetim ve İzlenebilirlik Rehberi
5. Biyogüvenlik Kanunu’nda Hukuki Sorumluluklar, Biyogüvenlik Kanunu’nda Düzenlenen Suçlar ve Cezalar ve Biyogüvenlik Kanunu’nda Öngörülen Kabahatler ve İdari Yaptırımlar Rehberi